

розвитку. Відповідно до зазначеного необхідно за рахунок централізованих капіталовкладень перейти до селективної політики нарощування потужностей та створення нових об'єктів транзитної прикордонної інфраструктури світових зразків, переорієнтації великих промислових об'єктів на кооперацію з партнерами як з ЄС, так і з Росії та Білорусі. Під час вирішення цих завдань доцільно розробити спеціальну програму посилення зацікавленості органів прикордонних країн та країн ЄС, західноєвропейських фінансових і промислових кіл у створенні об'єктів загальноконтинентального значення, у тому числі шляхом розширення мережі спільних підприємств, вільних економічних зон, комерційних трас тощо.

Особливого значення набуває інтенсифікація прикордонного співробітництва на місцевому рівні – розбудова мережі малих прикордонних переходів, розширення коопераційних зв'язків між підприємствами з обох боків кордону (насамперед об'єктів малого і середнього підприємництва), стимулювання невеликих інвестиційних проектів тощо.

В Україні серед основних чинників, що стримують розвиток транскордонного співробітництва, є недооцінка з боку центральної влади співпраці як інструменту регіонального розвитку і покращення якості життя людей, які мешкають у прикордонних регіонах України. Також обмеженість стратегічного бачення завдань та перспектив розвитку транскордонного співробітництва як з боку уряду, так і з боку місцевих органів влади, відсутність навичок спільного планування розвитку прикордонних територій, мізерний рівень фінансової підтримки спільних транскордонних проектів як з боку уряду, так і з боку місцевих органів влади, недостатній рівень інституційної бази регіонального розвитку, яка у прикордонних регіонах має стати рушієм транскордонного співробітництва, відсутність у місцевих органів влади усвідомлення того, що завдання розвитку транскордонного співробітництва потребують від них функцій координації, а не жорсткого адміністрування.

Нова державна регіональна політика повинна передбачати можливості для розширеного представлення регіонів України в Європейському економічному та політичному просторах.

Список літератури:

1. Гайдукова О.О. Транскордонне співробітництво як засіб розбудови інвестиційної привабливості регіону / О.О. Гайдукова // Наук. вісник БДФА. Економічні науки: зб. наук. праць / МФУ, БДФА; гол. ред. В.В. Прядко.–Чернівці, 2008.–Вип.4.–С. 555–561.
2. Ковальський Г.Є. Українсько–російське транскордонне співробітництво: проблеми та перспективи. / Г.Є. Ковальський // Стратегічні пріоритети. - №13(12). – 2009. - С. 191–196.
3. Транскордонне економічне співробітництво // Україна у 2008 р.: процеси, результати, перспективи. Біла книга держ. політики / За заг. ред. Ю.Г. Губана.– К.: НІСД, 2008. – С. 94 – 96.

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ЗА РАХУНОК ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ: ЗА І ПРОТИ

Малюк С.О., к.е.н., МПП НУ «ОЮА», м. Миколаїв, Україна

Агропромисловий комплекс України, як і будь-яка інша ланка народного господарства держави, може ефективно працювати лише за умови достатнього

фінансування галузі. На сьогоднішній день, враховуючи хронічний бюджетний дефіцит в Україні, держава не спроможна фінансувати сільське господарство в достатньому обсязі. Тому виникає проблема залучення до агропромислового комплексу приватних інвесторів. Але з цього приводу ведеться чимало дискусій. Наряду з прибічниками стимулювання інвестиційних процесів агропромислового комплексу, є й противники, які вважають що інвестиції в сільське господарство взагалі знищують село.

Законом України «Про інвестиційну діяльність» визначено, що «інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект» [1]. Виходячи з цього, метою інвестиційної діяльності є в першу чергу отримання прибутку. Що стосується досягнення «соціального ефекту», то інвестори, як правило у ньому не зацікавлені, і тому він, як правило або не досягається, або залишається суто державною проблемою, і фінансується за рахунок державних інвестицій.

Взагалі, інвестиційна діяльність є різновидом підприємницької діяльності, яка крім вкладання інвестицій інвестором, передбачає ще й впровадження інновацій в господарську діяльність, з метою підвищення ефективності виробництва та максимізації прибутку. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні визначаються на законодавчому рівні. Так, Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» відносить «технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу» [2] до стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності на 2011-2021 роки.

Метою стратегії інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства є спрямування інвестицій в аграрний сектор економіки в обсягах, достатніх для повного задоволення потреб галузі.

За думкою Ю.О. Лупенка та В.Я. Месель-Веселяка, процес покращення інвестиційного клімату та нарощування інвестицій стримує ряд чинників, найважливішими серед яких є:

- непослідовна і недосконала інвестиційна політика держави в аграрній сфері, в якій переважають принципи залишкового виділення бюджетних коштів;
- недосконалі механізми та схеми їх використання;
- нерозвиненість інноваційної інфраструктури;
- надмірний знос і відсутність умов не лише розширеного, а й простого відтворення основних засобів;
- несприятливі умови для розвитку малого бізнесу на селі;
- низька ліквідність інвестицій;
- невирішеність проблеми іпотеки;
- недостатнє фінансування заходів щодо розвитку шляхової мережі на селі;
- недосконалий механізм економічних відносин між галузями, що призводить до низької рентабельності капіталу та недостатньої інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки [3, с. 76].

Відповідно до чинного законодавства «суб'єктами (інвесторами і учасниками) інвестиційної діяльності можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держави» [1]. Окремі дослідники вважають, що «суб'єктами інвестиційних правовідносин, які вкладають інвестиції в сільське господарство, є держава, органи законодавчої і виконавчої влади, органи місцевого

самоврядування, іноземні держави, вітчизняні та іноземні юридичні особи, які зацікавлені в розвитку сільського господарства» [4, с. 28].

Ми, поділяючи думку авторів, вважаємо, що держава та уповноважені нею державні органи, повинні бути саме тими зацікавленими суб'єктами інвестиційних правовідносин, які будуть не лише створювати та покращувати інвестиційний клімат для інвесторів, але й жорстко контролювати досягнення ними не тільки прибутку, але й «соціального ефекту» для сільських територій.

На жаль, на сьогоднішній день, основними інвесторами агропромислового комплексу є великі агрохолдинги. Сама природа бізнесу передбачає підвищення ефективності ведення справи задля максимізації прибутків. Досягаючи своєї мети інвестори не вирішують однієї з основних проблем сільських територій – забезпечення роботою місцевого населення, адже завдяки впровадженню інновацій, розвитку техніки та технологій, вони мають змогу використовувати у своїй діяльності якомога менше працівників. Досить часто складається ситуація, коли у бізнесмена-інвестора працює до десяти осіб, тоді як в селі може проживати і сотні, і тисячі непрацевлаштованих. Враховуючи, що великі агрохолдинги можуть працювати одночасно в декількох селах, то виникає взагалі кризова ситуація з безробіттям. Що стосується рівня життя селян, то навіть, якщо інвестор веде «соціально-відповідальний бізнес», він допомагає лише тому селу, в якому знаходиться його головний офіс (якщо взагалі офіс не знаходиться в Києві або за кордоном), а інші залишаються поза увагою.

Ще однією проблемою, до якої призводить робота великих інвесторів є виснаження землі. Враховуючи, що інвестори не є господарями землі, а лише орендаторами (на відносно невеликий термін), їх діяльність частіше за все має екстенсивний характер. Вони намагаються «вижати» з землі максимальні прибутки, не переймаючись її станом після такого господарювання.

Але, незважаючи на зазначені недоліки, залучення інвесторів до сільського господарства залишається нагальною проблемою. Однак, ми повинні чітко розуміти, що інвестування потребує не тільки виробництво сільськогосподарської продукції, а й самі сільські території. Враховуючи «незацікавленість» великих інвесторів, вирішити цю проблему зможуть лише «зацікавлені в розвитку сільського господарства» суб'єкти інвестування, до яких і належить держава.

Отже, для того, щоб у нас не поставало питання «за» або «проти» інвестування сільського господарства, а інвестиції вкладалися з чіткою метою «отримання прибутку та досягнення соціального ефекту» (замість або), необхідні:

- регуляторна політика держави, яка буде підтримувати та стимулювати соціально-відповідальний бізнес, а також примушувати великий бізнес виконувати певні соціальні вимоги;

- державна підтримка середніх, малих та особистих селянських господарств;

- створення умов для пріоритетного розвитку тваринництва, як галузі, яка не тільки забезпечить державу м'ясом, молоком та добривами, але й допоможе створити нові робочі місця;

- створення належних умов для розвитку кооперації, яка буде більш зацікавлена у розвитку інфраструктури сільських територій, ніж великі агрохолдинги.

Список літератури:

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1991. – № 38. – Ст. 646.

2. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 08 вересня 2011 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 19-20. – Ст.166.
3. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – Київ : ННЦ «ІАЕ», 2012.– 182 с.
4. Інвестиційна діяльність у сільському господарстві: правові питання : монографія [Текст] / за ред. В.І. Семчика. – Київ : «Юридична думка», 2008. – 252 с.

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗРИВУ НА ПРОЦЕСИ МІЖНАРОДНОГО ТРАНСФЕРУ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*Омельяненко В.А., аспірант кафедри економічної теорії,
Сумський державний університет, м. Суми, Україна*

Сучасна економіка стає все більш інноваційною, тобто зростає ступінь її здатності генерувати та засвоювати нове знання і технології внаслідок росту швидкості поширення та інтенсивності міжнародного трансферу технологій, здійснюваних за допомогою взаємодії суб'єктів національної та світової економіки. Проблема недооцінки інновацій у розвитку економіки полягає не лише у втраті можливого комерційного успіху, а і у тому, що низький технологічний рівень національної економіки або відсутність системи ефективного використання інтелектуального ресурсу та механізму просування наукомісткої продукції на світовий ринок приводять до нееквівалентного обміну, нездатності залучити в національну економіку іноземні інвестиції, одержати відповідний дохід від експорту продукції. Нееквівалентний зовнішньоекономічний обмін у більшості випадків штовхає національну економіку та її провідні галузі в пастку наростаючого технологічного відставання, що підриває національну безпеку країни.

Результати Глобального індексу інновацій – 2013 (GII-2013) [1] свідчать про глобальний характер інноваційних процесів. Згідно GII-2013 в число 25 країн з найкращими інноваційними показниками входять держави із всіх регіонів світу. Незважаючи на те, що домінуючі позиції в списку займають країни з високим рівнем доходу, декільком новим гравцям вдалося поліпшити показники, що характеризують інноваційний потенціал.

Однак у середньому група країн з високим рівнем доходів сильно випереджає країни, що розвиваються, абсолютно за всіма показниками й у такий спосіб глобальній інноваційний розрив зберігається. GII-2013 показує, що радикальних зрушень не відбулося і в результаті лідерство країн з найкращими показниками розвитку інновацій демонструє стабільність. Якщо проаналізувати провідні країни за рівнем розвитку інноваційних систем, то опубліковані рейтинги GII показують, що держави лише періодично змінюють свої місця в межах сформованих груп, проте жодна країна не залишила свою групу в 2013 р.

Даний факт можна пояснити тим, що ефективна інноваційна діяльність приводить до появи замкнутого кола: по досягненні певного критичного рівня інвестиції починають залучати інвестиції, таланти залучають таланти, а інновації породжують інновації [4]. Це особливо актуально для провідних високих технологій, що базуються на фундаментальних дослідженнях, мають значний потенціал і здатні тривалий строк зберігати монополію.